

Отримано: 23 лютого 2017 р.

Прорецензовано: 04 березня 2017 р.

Прийнято до друку: 09 березня 2017 р.

Карпович М. О. Актуальні аспекти використання аутсорсингу та фрілансингу на підприємствах малого бізнесу / М. О. Карпович // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог: Вид-во НУ«ОА», березень 2017. – № 4(32). – С. 39–44.

УДК: 65.011.8

JEL-класифікація: I9

Карпович Михайло Олександрович,
магістрант, Національний університет «Острозька академія»

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ АУТСОРСИНГУ ТА ФРІЛАНСИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

У статті розглянуто та проаналізовано ключові аспекти використання інноваційних моделей залучення аутсорсингу та фрілансингу на підприємствах малого бізнесу. Виявлено перспективи, переваги, недоліки та ризики інноваційних методів організації процесу виробництва задля забезпечення конкурентних переваг для підприємства. Досліджено покроковий механізм залучення сторонніх підприємств на засадах аутсорсингу, виокремлено елементи витрат механізму.

Ключові слова: аутсорсинг, фрілансинг, підприємства малого бізнесу, ризики, процес виробництва, фінансові витрати, фінансові розрахунки, привабливість економіки.

Карпович Михаил Александрович,
магістрант, Национальный университет «Острожская академия»

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АУТСОРСИНГА И ФРИЛАНСИНГУ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МАЛОГО БИЗНЕСА

В статье рассмотрены и проанализированы ключевые аспекты использования инновационных моделей привлечения аутсорсинга и фрилансингу на предприятиях малого бизнеса. Выявлено перспективы, преимущества, недостатки и риски инновационных методов организации процесса производства для обеспечения конкурентных преимуществ для предприятия. Исследованы пошаговый механизм привлечения сторонних предприятий на основе аутсорсинга, выделение элементы затрат механизма.

Ключевые слова: аутсорсинг, фрилансинг, предприятия малого бизнеса, риски, процесс производства, финансовые затраты, финансовые расчеты, привлекательность экономики.

Mykhailo Karpovych,
magister, National University «Ostroh Academy»

CURRENT ASPECTS OF OUTSOURCING AND FREELANCING FOR SMALL BUSINESSES

The article reviewed and analyzed key aspects of innovative models to attract outsourcing and freelancing for small businesses. Discovered prospects, advantages, disadvantages and risks of innovative methods of production process to ensure competitive advantage for the company. Research stepwise mechanism of outsourcing companies based on outsourcing costs singled elementary mechanism.

Key words: outsourcing, freelancing, small businesses, risks, process manufacturing, financial expenses, financial calculations, the attractiveness of the economy.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» керівна особа підприємства має повне право самостійно обирати форму ведення бухгалтерського обліку та модель виробничого процесу [1]. Можливості та інструментарій аутсорсингу для більшості українських господарств є недоступним та не розповсюдженими. На нашу думку, підприємства малого бізнесу України не використовують тієї гнучкості організації виробництва та надання послуг, що є доступна завдяки фрілансингу та аутсорсингу. Тому вважаємо що неодмінним є поглиблення знань у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів аутсорсингу та фрілансингу присвячені праці як закордонних, так і українських авторів. Серед них: Дж. Брайан, Д. Берсін, Є. Йордон, М. Морган, Б. Анікіна, І. Альтшулер, О. Каленський, Д. Михайлов, Е. Сафарова, О. М. Зорій та ін.

Мета і завдання дослідження. Полягає у виокремленні та дослідженні критичних переваг, недоліків та ризиків різних моделей організації виробництва та надання послуг на підприємствах малого бізнесу. Також виділити елементи витрат та алгоритм використання аутсорсингу. Завдання – оцінити теоретичні аспекти обраної тематики відповідно до практичних реалій.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку національного господарства характеризується постійними мінливими процесами, зростанням конкуренції, нестабільністю всіх сфер діяльності. Підприємства бажають оптимізувати та раціоналізувати власне функціонування на ринку, зменшити кількість виконуваних функцій [10]. Суб'єкти господарювання стикаються з об'єктивною необхідністю постійної і налагодженої співпраці з іншими суб'єктами ринку посередницьких послуг як національними, так і іноземними [11]. Сутність та особливості країн, компаній на окремих бізнес процесах стають усе більш важливими з погляду забезпечення їхньої життєздатності та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі.

Розподіл праці дозволив делегувати певні виробничі та адміністративні процеси за межі підприємства. Своєю чергою це забезпечує вищий рівень гнучкості в побудові власного виробничого процесу [9]. Процес ведення або делегування функцій на підприємстві проілюстровано в таблиці 1.

Таблиця 1

Теоретичні аспекти до визначення термінологічної бази [5, с. 11]

Найменування Джерело	Визначення	Ключова особливість
Аутсорсинг Investopedia	Використання різних сторонніх компаній за межами підприємства з метою зменшення витрат	Зменшення витрат Використання послуг сторонніх підприємств або осіб
	Стратегія ефективного зменшення витрат та забезпечення сталого розвитку підприємства	Використання фінансів підприємства для підвищення ефективності виробництва
Фрілансинг Investopedia businessdictionary	Працівник поза штатом підприємства, що наймається для виконання певної роботи чи проекту. Актуально для вузько спеціалізованих працівників	Виконання роботи особою в стислі терміни, не штатний працівник
	Самозайнятість, робота за контрактом, поза штатом підприємства. Можливість одночасно працювати на декількох проектах	Самозайнятість або ж підприємство з одним працівником, що виконує декілька проектів паралельно
Штатний бухгалтер М. О. Зорій	Наймана особа, що є штатним працівником підприємства, виконує функції зазначені в посадовій інструкції та прямо підпорядковується головному бухгалтеру або керівникові підприємства	Штатний працівник
Керівник є бухгалтером М. О. Зорій	Керівник повністю виконує функції бухгалтера на підприємстві, має право підпису	Функції виконує керівник

Отже, дослідивши теоретичні аспекти, можна зазначити, що аутсорсинг та фрілансинг доволі схожі поняття, у яких більше схожого, аніж відмінного. Різниця між ними є доволі несуттєвою. Фрілансинг є актуальним для виконання завдань не періодичного характеру. Аутсорсинг більше підходить для виконання періодичної роботи на підприємстві. У роботі переважно висвітлені питання аутсорсингу, який містить певні ключеві поняття фрілансингу [2].

Загалом перспективи використання аутсорсингу в масштабах країни для порівняння варто продиференціювати за трьома параметрами:

- фінансові можливості;
- людський потенціал;
- загальний бізнес клімат [5].

Детальніше список 10 найпривабливіших господарств країн для аутсорсингу відображено нижче [рис. 1].

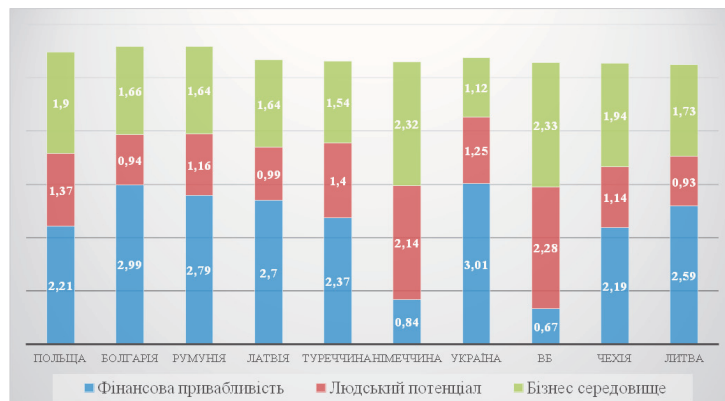

Рис. 1. Найпривабливіші країни Європи для аутсорсингу у 2016 р. [12]

Якщо проаналізувати показники України в контексті привабливості аутсорсингу, важливим є поняття саме фінансових можливостей (3,01 пунктів що є найкращим значенням), а саме наслідок девальвації національної валюти. Іноземні компанії зацікавлені в дешевій робочій силі, що представлена в Україні. Значення людського потенціалу є також доволі значним, а саме 1,25 пункти (краще значення лише у ВБ, Німеччині та Польщі). Стан бізнессередовища є найгіршим у контексті привабливості для аутсорсингу 1,12 пунктів при максимальному значенні у 2,33 в Англії [12]. Варто відзначити, що в провідній та індустріально розвиненій країні, на сьогодні без використання інструментарію аутсорсингу практично неможливо створити ефективне виробництво з високим рівнем поділу праці. Основне завдання під час переходу на такий процес є чітке розуміння сукупності вирішуваних підприємством завдань, зіставити їх із стратегічними цілями та адекватно визначити обсяг робіт, які варто передавати на аутсорсинг. Незважаючи на розвиток, аутсорсинг бізнес-процесів ще не повною мірою поширені в Україні. Причиною такої тенденції є невисокий ступінь мобільності підприємств та компаній, також проблеми у відстоюванні власних авторських прав на ексклюзивну та авторську продукцію [8].

Аутсорсинг є комплексним поняттям та відрізняється від сфери бізнесу, де застосовується. Детально про сфери бізнесу та види аутсорсингу наведено нижче [рис. 2].

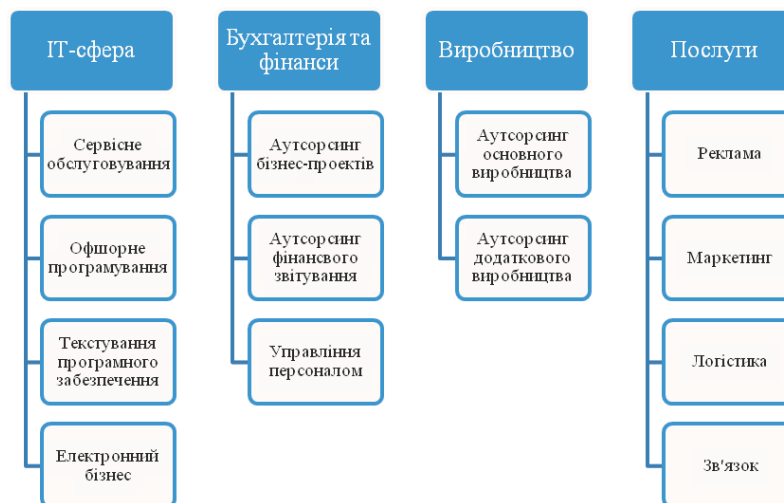

Рис. 2. Види аутсорсингу в Україні [5]

Кожен вид аутсорсингу спрямований на виконання певних специфічних функцій, притаманних сфері діяльності підприємства. ІТ-аутсорсинг пов'язаний із наданням інформаційних послуг, створенням програмного забезпечення та супутніх програмних продуктів, а саме:

- обслуговування мережевої інфраструктури;
- проектування і планування автоматизованих бізнес-систем;
- розміщення корпоративних баз даних на серверах;
- створення і підтримка публічних web-серверів;
- управління інформаційними системами;
- офшорне програмування [7].

Виробничий аутсорсинг є процесом делегування частини господарських елементів виробництва чи всього циклу виробництва аутсорсинговій компанії ззовні, що дозволяє:

- зосередитися на розробці нових продуктів і послуг;
- збільшити гнучкість виробництва;
- використовувати додаткові переваги від ведення бізнесу на ринках із дешевою робочою силою [5].

Задля досягнення найвищих показників ефективності та економічності використання аутсорсингу для підприємств малого бізнесу, слід дотримуватися чіткого алгоритму. Детальний алгоритм наведений нижче [рис. 3].

Цьому алгоритму притаманний значний підготовчий етап (1–3), аналіз економічної вигоди (3) та значна робота з аутсорсерами (4–5). Найважливішими етапами є саме перший та третій, адже саме вони дають можливість та ефективність подальшого процесу аутсорсингу. Наведений алгоритм дозволить забезпечити основну перевагу аутсорсингу – використання передових бізнес-технологій і ноу-хау для завоювання та утримання конкурентних переваг в умовах загострення відносин між організаціями, що передають і приймають на себе виконання окремих видів діяльності на основі укладених довгострокових угод [5].

Варто також відзначити структуру витрат вищезгаданого алгоритму.

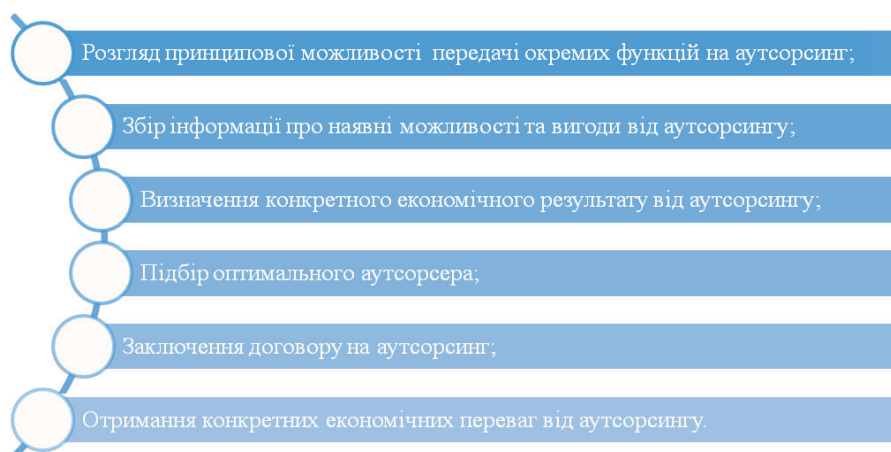

Рис. 3. Алгоритм прийняття рішення, щодо використання аутсорсингу на підприємстві малого бізнесу [5]

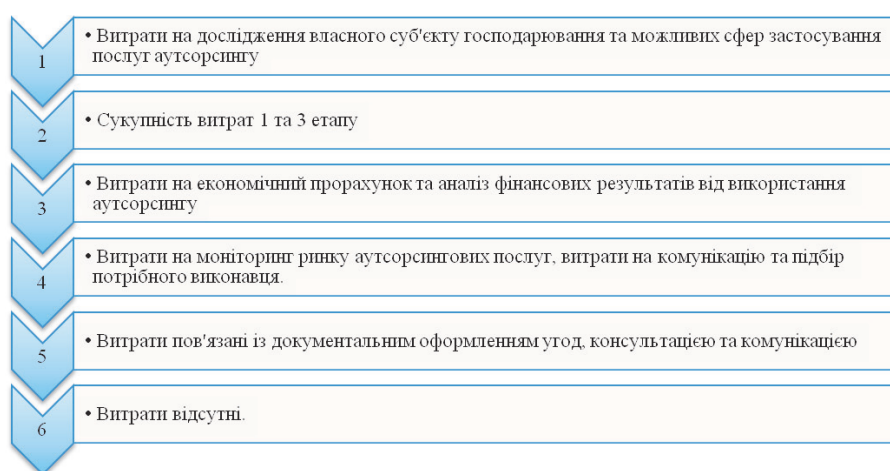

Рис. 4. Структуру витрат алгоритму прийняття рішень щодо аутсорсингу на підприємствах малого бізнесу

Проаналізувавши структуру витрат аутсорсингу, ми дійшли висновку, що переважно вони складають з витрат на оплату праці персоналу, що здійснюють аналітично-розрахункову роботу (етапи – 1, 2, 3, 4). Витрати також залежать від наявного доступу підприємства до інфраструктури ринку фінансових посередників, прикладом яких є аутсорсингова компанія [3].

Використання будь-яких інноваційних моделей розподілу виробничих завдань містить у собі певну сукупність переваг та недоліків, що наведені нижче.

Українські підприємства малого бізнесу найчастіше звертаються до послуг аутсорсерів у кризових чи передкризових умовах, акцентуючи свою увагу на можливості зниження витрат, оскільки здебільшого утримувати штатних працівників дорожче, ніж тимчасово скористатися послугами спеціалізованих компаній [5]. Це стосується послуг аудиту, фінансового аналізу та інших неперіодичних фінансових послуг.

Таблиця 4

Переваги і недоліки використання аутсорсингу на підприємствах малого бізнесу в Україні

№	Перевага	Недолік
1	Зниження операційних витрат	Можливе збільшення операційного та фінансового циклу
2	Зниження собівартості	Втрата контролю над певними етапами виробництва або адміністрування
3	Концентрація на основних цілях підприємства	Можливе зниження якості кінцевих товарів та послуг
4	Можливість використання дешевшої робочої сили	Надання робочих місць не своєму персоналу
5	Підвищення інвестиційної привабливості	Недостатня кількість аутсорсингових компаній на ринку
6	Підвищення якості та надійності	Зниження продуктивності діяльності власного персоналу
7	Покращення системи управління	Різниця цінностей і підходів двох підприємств
8	Розподіл та зменшення ризиків	Залежність від постачання

Використанню аутсорсингу притаманні загальні переваги та недоліки, ризики. Найважливішими, можливість використання дешевої робочої сили та залежність від постачальника аутсорсингових послуг [4].

Заключною частиною дослідження є ієрархія підходів до оцінки ефективності запровадження та функціонування аутсорсингу на підприємствах малого бізнесу.

Основними критеріями ефективності є фінансові показники підприємства:

- фондовіддача;
- рентабельність;
- витрати та якість продукції.

Інформацію про якісні та кількісні критерії оцінки якості аутсорсингу відображено нижче.

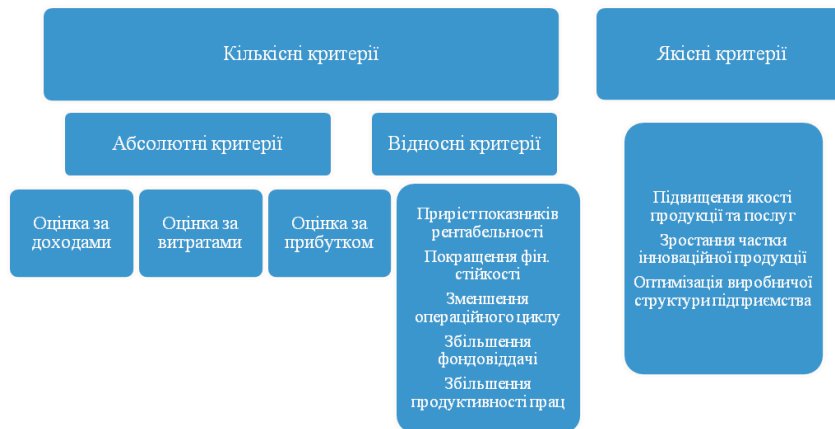

Рис. 5. Оцінка ефективності запровадження та функціонування аутсорсингу на підприємствах малого бізнесу

Отже, оцінка ефективності аутсорсингу відбувається на загальнонаукових засадах, а також аналіз його результативності на підприємстві можна здійснювати як на основі специфічних показників за певними видами аутсорсингу, так і за допомогою узагальнювальних показників оцінки ефективності діяльності підприємства.

Висновки. Наукова новизна дослідження полягає в обширному погляді на обрану тематику – використанню аутсорсингу (в сукупності з фрілансингом). На час дослідження Україна займає 7 місце в Європі за популярністю для аутсорсингу та має лідерські показники завдяки зменшенню оплати праці у валютному еквіваленті. Також у роботі розглянуто та обґрунтовано переваги, недоліки, алгоритм запровадження та елементи витрат, пов'язаних із використанням фрілансингу на підприємствах малого бізнесу. Загалом процес аутсорсингу спрямований на сталий розвиток підприємства, ефективне використання його фінансових та трудових ресурсів, підвищення гнучкості та адаптивності до змін у конкурентному середовищі, пошук нових ефективних моделей та можливостей організації виробництва, підвищення здатності підприємства до впровадження інновацій.

Слід зазначити, незважаючи на високу ефективність аутсорсингу, він є достатньо ризикованим способом ведення бізнесу, пов'язаний із радикальними змінами в системі господарювання підприємства. Подальшого поглиблення знань та вивчення потребують ризики аутсорсингової діяльності, що дасть змогу визначити основні шляхи та методи регулювання впливу на діяльність підприємства. Зокрема розробка спеціалізованих показників ефективності затрат часу та ресурсів на пошук відповідного аутсорсера. У сукупності з новими, ускладненими моделями співпраці підприємства малого бізнесу та сторонніх підприємств.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV ВР від 16.07.99 р. (із змінами і доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/245>.
2. Бравар Ж. Л. Эффективный аутсорсинг [Текст] / Ж.-Л. Бравар, Р. Морган. – Баланс Бизнес Букс, 2014. – 288 с.
3. Чижевська Л. В. Професійна діяльність бухгалтера : аутсорсинг, ризики, захист інформації [Текст] : монографія / Л. В. Чижевська, І. М. Вигівська, А. П. Дикий, А. С. Скакун. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – 403 с.
4. Селюченко, Н. Є. Проблеми ринку праці в умовах кризи та можливі шляхи їх вирішення [Текст] / Н. Є. Селюченко, В. П. Кічор // Національний університет «Львівська політехніка». – 2009. – № 640. – С. 189–196.
5. Зорій О. М. Особливості застосування аутсорсингу [Текст] / Оксана Миколаївна Зорій, Тетяна Вікторівна Коваленко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільсько-

го національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – № 3. – С. 18–28. – ISSN 1993-0259.

6. Заводовська І. І. Передумови та перспективи розвитку сучасного бізнесу на основі аутсорсінгу [Текст] / І. І. Заводовська // Культура народів Причорномор'я. – 2014. – №80. – С. 43–45.

7. Подлевський А. А. Аутсорсинг як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств [Текст] / А. А. Подлевський, М. М. Матвійчук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2010. – № 1(49) Серія «Економіка». – С. 162–168.

8. Микало О. І. Аналіз та класифікація форм аутсорсінгу [Текст] / О. І. Микало // Економічний простір. – 2015. – № 37. – С. 216–222.

9. Бутов А. М. Передумови та перспективи використання аутсорсінгу в діяльності вітчизняних підприємств [Текст] / А. М. Бутов // Наукові записки. Економіка. – 2012. – № 19. – С. 466.

10. Дідух О. В. Аналіз ефективності використання аутсорсінгу у господарській діяльності підприємств [Текст] / О. В. Дідух // Львівська політехніка. – 2012. – № 739. – С. 82–87.

11. Микало О. І. Підходи до визначення терміна «Аутсорсинг» [Електронний ресурс] / О. І. Микало. – Режим доступу : http://economy.kpi.ua/files/files/22_kpi_2010_7.pdf.

12. Amaral R. The most attractive European countries for outsourcing [Електронний ресурс] / Rodrigo Amaral. – 2016. – Режим доступу : <https://www.raconteur.net/business/the-most-attractive-european-countries-for-outsourcing>.